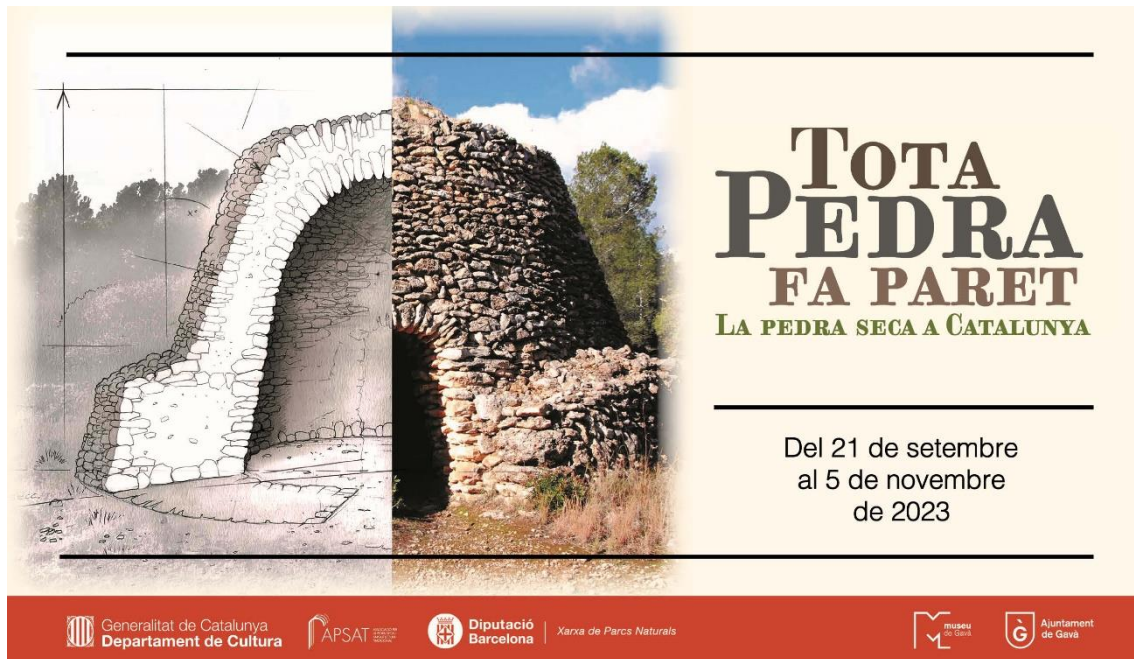


“Tota pedra fa paret. La pedra seca a Catalunya”

Del 21 de setembre al 5 de novembre de 2023

Al Museu de Gavà

Una exposició itinerant que ens introdueix en la tècnica de la pedra seca a Catalunya, i ens descobreix el seus vestigis a Gavà.



L'arquitectura tradicional ha sobreviscut al pas del temps com a testimoni de les formes de vida del passat. Dins d'aquesta gran família, la pedra seca fou, sens dubte, una de les tècniques més utilitzades. Gràcies als coneixements acumulats al llarg dels segles es van bastir tota mena de construccions, majoritàriament vinculades a l'agricultura, la ramaderia i a l'abastament d'aigua, que van permetre als nostres avantpassats domesticar la natura i créixer econòmicament.

Amb motiu del reconeixement de la tècnica de la pedra seca com a patrimoni cultural immaterial per part de la UNESCO, el novembre de 2018, l'Associació per la Pedra Seca i l'Arquitectura Tradicional i el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya han produït aquesta exposició sobre les construccions i les tècniques presents al nostre país. La mostra, eminentment fotogràfica, pretén oferir una panoràmica àmplia sobre aquest llegat, posant èmfasi en les variants tipològiques més habituals i en la diversitat territorial. Explica, també, la vigència actual d'aquesta arquitectura, harmònica amb l'entorn natural i sostenible des de tots els punts de vista.

L'exposició s'estructura en diversos àmbits:

- | | |
|---|---|
| 1. La base geològica | Conca de Barberà i, Priorat, |
| 2. Què és la "pedra seca"? | Catalunya central, Comarques |
| 3. Tipus de construccions | gironines, Penedès, Ponent i |
| 4. Barraques / Cabanes | Terres de l'Ebre) |
| 5. Construccions de pedra seca declarades bé cultural d'interès nacional | 7. Associacionisme i rutes senyalitzades |
| 6. La pedra seca, per territoris (Alt Pirineu, Aran i Alt Berguedà, Àmbit metropolità, Gavà, Camp de Tarragona, | 8. L'art de la pedra seca a Catalunya: les construccions més singulars |
| | 9. La tècnica de la pedra seca, patrimoni cultural immaterial de la humanitat |

Què ens explica sobre els exemples que trobem al municipi de Gavà:

L'existència de barraques dins del terme municipal de Gavà ja es documenta a inicis del segle XVIII. Les estructures conegudes actualment formen un conjunt de quatre cabanes situades al Mont-ras, al sud-est del pic de les Agulles. Aquestes cabanes, construïdes amb pedra calcària, tenen forma circular, unes parets de 40 cm de gruix i una falsa cúpula. Les obertures d'accés estan orientades a l'est i presenten diferents tipologies: arc mig punt (Barraca del Cinquantenari i Barraca de la Perdiu), una gran pedra plana com a llinda (Barraca dels Abellots) o altres tipus d'arc primitiu (Barraca dels Vents). Completa el conjunt l'estructura d'observació anomenada Mirador del Delta. A prop d'aquí s'aixeca Can Bassoles, una barraca que segueix el mateix estil, amb una planta circular, una falsa cúpula i una llinda sobre la porta.

A la serra de Les Ferreres, a prop del nucli urbà, s'alça una sisena barraca de pissarra o llicorella, amb una alçària central de 2,35 m. Aquesta barraca segueix la mateixa tipologia que les del Mont-ras, amb l'obertura d'accés en arc de mig punt, i té una petita finestra de 20 x 20 cm.

Totes aquestes construccions van ser restaurades el 2010 i el 2012 per membres de la Unió Muntanyenca Eramprunyà i el Grup Ecologista Quercus, i van donar-los també un nom propi.

Els marges o murs de pedra seca són un clar exemple de l'habilitat dels constructors antics. Durant el segle XIX, en ple auge de la producció de vi, les parets de pedra seca van transformar els pendents dels vessants de les muntanyes que envolten Gavà en un mar de terrasses. Aquestes terrasses van crear uns espais únics per al cultiu i la cria de bestiar, així com camins d'accés que, alhora, canalitzaven l'aigua. Les terrasses van ser abandonades progressivament a partir del 1875, quan la fil·loxera va acabar amb el principal cultiu de la zona: la vinya.

Malgrat que actualment una densa vegetació boscosa amaga les terrasses i és difícil apreciar-ne l'extensió, a Les Ferreres encara es poden veure clarament. També es poden trobar en els entorns de les barraques del Mont-ras, a Can Mas de Bruguers i, especialment, a la Sentiu, on alguns murs, construïts amb pedra calcària, superen els 3 metres d'alçària. Així mateix, es poden veure a les muntanyes on es troba el Castell d'Eramprunyà, on s'utilitzà la pedra sorrenca vermella, que dona l'aspecte vermellós tan característic del Garraf Roig.

Activitats

Dijous 21 de setembre, a les 19 h

Inauguració de l'exposició "Tota pedra fa paret. La pedra seca a Catalunya"

La inauguració comptarà amb la presència de Ramon Artigas, responsable de catalogació i membre de l'APSAT (Associació per la Pedra seca i l'Arquitectura tradicional). L'exposició, que itinera al Museu de Gavà es podrà a veure a les instal·lacions de la Torre Lluc fins al 5 de novembre de 2023.

Diumenge 15 d'octubre, a les 12.15 h

Sortida a les terrasses i barraca de Les Ferreres.

Les muntanyes que envolten Gavà estan plenes de construccions de pedra seca, fent murs de marges, o petites barraques. Vols conèixer les més properes a la ciutat i col·laborar en el seu manteniment? Les entitats Quercus i UME, i el Museu de Gavà us proposen un passeig verd fins a Les Ferreres, per conèixer en viu com son aquestes estructures i ajudar al seu manteniment.

Activitat divulgativa de l'exposició "Tota pedra fa paret. La pedra seca a Catalunya", inclosa en la celebració de les JEP 2023.

Cal portar guants de treball, aigua i calçat adequat.

Punt de trobada: Benzinera "La Bòbila" (Av. De Joan Carles I, s/n, Gavà)

Per a totes les edats

Dissabte 28 d'octubre, a les 9 h

Sortida a les barraques de Mont-ras.

El conjunt del Mont-ras el formen 4 cabanes situades al sud-est del pic de les Agulles. s'utilitzaven com a refugi per als pagesos i les seves famílies, per fer-hi nit mentre durava la verema, i per deixar-hi les eines i utensilis. Si en vols conèixer més, gaudir d'un entorn natural privilegiat, uneix-te al sortida a càrrec de les entitats Quercus i UME, en col·laboració amb el Museu de Gavà.

Punt de trobada: Benzinera BP de Begues (BV-2041, KM 8.3, 08859 Begues).

Cal portar calçat adequat.